
Dicționar explicativ școlar

Editura ASTRO

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ANDREI, ALEXANDRU**

Dicționar exlicativ școlar / prof. dr. Alexandru Andrei. –
București : Astro, 2013
ISBN 978-606-8148-29-8

81'374.3=135.1

adj. - adjecțiv
adv. - adverb
anat. - anatomie, anatomic
ant. - antic, antichitate
ar. - limba arabă
arit. - aritmetică
art. - articulat
astr. - astronomie
biol. - biologie
bot. - botanică
chim. - chimic
dial. - dialect, dialectical
econ - economie
electr. - electricitate
ec. pol. - economia politică
engl. - limba engleză
ex. - exemplu
expr. - expresie, expresii
f. - feminin
fam. - familiar
fig. - sens figurat
fil. - filosofie
filol. - filologie
fiz. - fizică
fr. - limba franceză
geom. - geometrie
ger. - gerunziu
germ. - limba germană
gr. - limba greacă veche
gram. - gramatică
ind. - indicativ
interj. - interjecție
iron. - ironic
ist. - istorie
it. - limba italiană

Editura ASTRO
Str. Iacob Negruzz, nr. 37A,
Sector 1, București
Tel./Fax: 021 223 04 51

Comenzi la:
www.carteamea.ro
www.cartescolara.ro
www.depozit-de-carti.ro

invar. - invariabil
 jur. - științe juridice
 lat. - latina literară
 oameni și cărți
 lit. - literatură
 loc. adj. - locuțune adjecțivală
 loc. adv. - locuțune adverbială
 m. - masculin
 magh. - limba magheară
 mat. - matematică
 mec. - mecanică
 med. - medicină
 mit. - mitologie
 muz. - muzică
 n. - negru
 ngr. - limba neogreacă (greaca modernă)
 nr. - număr
 ort. - ortografie
 peior. - peiorativ
 pers. - persoană
 p. ext. - prin extensiune
 pl. - plural
 pol. - limba polonă
 pop. - popular, populară
 pron. - pronomene
 psih. - psihologie
 reg. - regional
 rus. - limba rusă
 s. - substantiv
 sil. - silabă
 sg. - singular
 sp. - limba spaniolă
 suf. - sufix
 tc. - limba turcă
 ucr. - limba ucraineană
 v. - vezi
 var. - variantă, variante
 vb. - verb
 v. slav. - limba veche slavă

circumstanțial /fr. *aclatif*, lat. *ablativus*/

abolíf, (-esc) vb. - a anula o lege, o hotărâre etc., printr-un act al puterii de stat /fr. *abolir*/

abominábil, -ă, adj. - înfiorător, însăjimântător /fr. *abominable*/ **abonamént**, -e, s. n. - contract cu plata anticipată, prin care se obțin în mod regulat anumite servicii, publicații etc. /fr. *abonnement*/

abordá (-ez) vb. - 1. a începe studiul sau tratarea unei probleme, a începe o discuție etc. 2. (despre nave) a acosta la țărm /fr. *aborder*/

abordábil, -ă, adj. - posibil de abordat, realizat; accesibil /fr. *abordable*/

abraziúne, -i, s. f. - tocire a unui corp prin frecare cu un corp mai dur /fr. *abrasion*/

abreviá, (-iéz) vb. - a prescurta (un cuvânt, titlu) /lat. *abbreviare*/

abrogá, (abrog) vb. - a suprima o lege sau un decret printr-o hotărâre a puterii de stat /lat. *abrogare*/

abrupt, -ă, adj. - 1. cu panta foarte accentuată, prăpăstios. 2. (despre stil) cu o exprimare fără legătură /fr. *abrupt*/

abrutizá (-ez) vb. - a face să dispară sau a-și pierde însușiri specific umane; a deveni sau a face să devină insensibil, asemănător cu un animal; a (se) îndobitoци /după fr. *abrutir*/ **abscisá**, -e, s. f. - distanță pe o axă, de la origine până la un punct dat /fr. *abcisse*/

absolut s. n. - 1. adj. - total, complet, fără nicio limită /fr. *absolut*; 2. principiu veșnic, imuabil, infinit, necondiționat și perfect (care exprimă caracterul infinit al materiei în mișcare) /lat.

A

abandoná (-ez) vb. - a părăsi; a renunța /fr. *abandonner*/

abanós s. n. - lemn de culoare neagră, dur și greu, al unor arbori exotici; eben /tc. *abanoz* **abáte**, (abát) vb. - 1. a se îndepărta (de la ceva). 2. a încălca o regulă, o normă etc. 3. a se năpusti /fr. *abattre*/

abces, -e, s. n. - acumulare de pufoi sub piele sau într-un organ intern /fr. *abces*/

abdícá (abdíc) vb. - 1. a renunța (la tron). 2. (fig.) a renunța la ceva /lat. *abdicare*/

abdomén, -e, s. n. - pântece, burtă /fr., it. *abdomen*/

aberátie, -i, s. f. - 1. abatere de la normal. 2. absurditate /fr. *aberation*/

abfl, -ă, adj. - 1. priceput, îndemânatice, dibaci. 2. şmecher /fr. *habile*/

abiótic, -ă, adj. - fără viață, neprielnic vieții /fr. *abiotique*/

abfs, -uri, s. n. - adâncime (marină) foarte mare; prăpastie /fr. *abyss*/

abjéct, -ă, adj. - josnic, respingător /fr. *abject*/

ablatív, -e, s. n. - caz al declinării, la unele limbi, care exprimă despărțirea de un loc, punctul de plecare, instrumentul, cauza sau alt complement

absolutus/ 3. adv. (folosit la formarea superlativului) - întroului, cu desăvârșire, întocmai /lat. *absolutus/*

absolví (absolv) vb. - 1. a încheia un ciclu de învățământ. 2. a scoate de sub acuzare, a scuti de pedeapsă /germ. *absolvieren/*

abstráct, -ă, adj. (opus concret) - 1. care este gândit în mod separat de obiectul real din care face parte și nu poate fi perceptuit cu simțurile. 2. conceput la modul teoretic /germ. *abstrakt/*

absúrd, -ă, adj. - fără sens, care contrazice logica /fr. *absurde/*

abúz, -uri, s. n. - 1. depășirea măsurii în folosirea unui lucru, a unei legi. 2. faptă incorectă, ilegală /fr. *abus/*

académic, -ă, adj. - 1. distins, solemn, elevat. 2. propriu unei academii /fr. *académique/*

académie, -ii, s. f. - 1. instituție care reunește cei mai valoroși oameni de știință, artă și cultură 2. instituție de învățământ superior /lat. *academie; fr. académie/*

acapará (-ez) vb. - 1. a acumula bunuri pe căi necinstitute, în scopul înavutării. 2. a pune stăpânire pe ceva /fr. *accaparer/*

accelerá, (-ez) vb. - a urgența, a grăbi o acțiune /fr. *accélérer/*

accént, -e, s. n. - 1. semn grafic care se pune uneori deasupra unei vocale pentru a marca pronunțarea intensă a unei silabe, a unui cuvânt etc. 2. pronunțarea intensă a unei silabe, a unui cuvânt etc. 3. semn grafic indicând accentul sau o particularitate de pronunție 4. fel particular de a pronunța sunetele sau cuvintele într-o limbă sau într-un dialect

/fr. *accent/*

accentuá (-ez) vb. - 1. a marca prin accent o silabă sau un cuvânt; a scoate în relief prin intonație 2. (fig.) a reliefa /fr. *accentuer/*

acceptă (accept) vb. - a consimți, a fi de acord, a tolera, a aproba /fr. *accepter/*

accés s. n. - 1. (med.) apariția sau revenirea bruscă a unei stări de boală 2. (fig.) izbucnire violentă a unei stări sufletești 2. posibilitate sau drept de a intra, de a ajunge până undeva sau până la cineva /lat. *accessus; fr. accès/*

accesíbil, -ă, adj. - la înademână, ușor de înțeles /fr. *accessible/*

accesóriu, -ie, adj., s. n. - (obiect) secundar, anexă /lat. *accessorius/*

accidént, -e, s. n. - eveniment neprevăzut soldat cu pagube /fr. *accident/*

accidentá (-ez) vb. - a suferi un accident /din *accident/*

achítá (achit) vb. - 1. a declara juridic nevinovăția cuiva. 2. a plăti o datorie 3. a omorî, a ucide /fr. *acquitter/*

achizítie, -ii, s. f. - procurarea unui bun /fr. *acquisition/*

acid, acizi, s. m. - substanță chimică cu gust acru, care înrosește hârtia albastră de turnosol /lat. *acidus = acru/*

aclimatizá (-ez) vb. - a (se) adapta, a (se) acomoda, a (se) obișnui cu noi condiții de viață /după germ. *akklimatisieren/*

acné s. f. - boală de piele care constă în apariția de coșuri pe piele /fr. *acné/*

acomodá (-ez) vb. - a se obișnui într-o situație nouă /fr. *accomoder/*

acompaniá (-iez) vb. - 1. a susține o melodie vocal sau instrumental 2. a însobi pe cineva /fr. *accompagner/*

action/

acuitáte, s. f. - capacitatea de a face distincție între excitații foarte asemănătoare /după fr. *acuité/*

acumulá (-ez) vb. - a strâng, înmagazina /fr. *accumlare; lat. accumulare/*

acumulatór, -oare, s. n. - dispozitiv pentru înmagazinarea energiei electrice /după fr. *accumulateur/*

acuratéte, s. f. - exactitate, precizie în îndeplinirea unei acțiuni /it. *accuracy/*

acústic, -ă, adj. - care emite, transmite sau recepționează sunete, referitor la acustică /fr. *acoustique/*

acústică s. f. - 1. parte a fizicii care studiază sunetul. 2. calitatea de a asigura o bună propagare și percepere a sunetelor /fr. *acoustique/*

acút, -ă, adj. - 1. ascuțit, pătrunzător. 2. (med.) manifestare paroxistică 3. (muz.) ascuțit, înalt /cf. it. *acuto/*

acvátic, -ă, adj. - 1. care trăiește în apă /fr. *aquatique/*

ácivilă, -e, s. f. - gen de păsări răpitoare de zi, mari, puternice, cu ciocul drept la bază și încovoiat la vârf, cu pene care acoperă picioarele până la degete, cu gheare puternice și cu aripi lungi și ascuțite; pajură, aceră /lat. *aquila/*

acvillín, -ă, adj. - vulturesc, de vultur /fr. *aquilin/*

adecvát, -ă, adj. - potrivit, corespunzător, nimerit /fr. *adéquat/*

adépt, -ă, -ti, -te, s. m. si f. - persoană care aderă la o convingere, idee /fr. *adepte/*

aderá (adér) vb. - 1. a împărtăși convingeri, idei 2. a se alipi /fr. *adhérer/* adezív, -ă, adj. - care solidarizează două suprafețe /fr. *adhésif/*

adiacent, -ă, adj. - alăturat (pr. di-a) /fr. adjacent/
adipos, foasă, adj. - care conține lipide /fr. adipeux/
aditionál, -ă, adj. - suplimentar /fr. additionnel/
administrá (-ez) vb. - 1. a conduce 2. a acorda un tratament, medicament /lat. administrare/
adnotá (-ez) vb. - a face însemnări sumare pe marginea unui text /lat. adnotare/
adolescénță s. f. - perioadă de viață cuprinsă între copilărie și tinerețe /fr. adolescence/
adoptá (adópt) vb. - 1. a(-și) însuși a înfia /lat. adoptare/
adsorbție, -ii, s. f. - fenomenul de atragere și fixare la suprafață /fr. adsorption/
adúcție, -ii, s. f. - direcționarea cursurilor apelor, aducțione /cf. fr. adduction/
adúlt, -ă, -ți, -te, adj. - care a ajuns la maturitate /fr. adulte/
adventiv, -ă, vb. (despre părțile unei plante) - care crește în alt loc decât cel normal /fr. adventif/
advérs, -ă, adj. - 1. așezat în față, opus. 2. (fig.) potrivnic, dușmanos /fr. adverse/
adversatív, -ă, adj. - care exprimă o opunere, o opozitie. /fr. adversatif/
adversitáte, -ăți, s. f. - împrejurare, atitudine potrivnică. /fr. adversité/
áer s. n. - 1. amestec de gaze care alcătuiesc partea inferioară a atmosferei 2. (fig) înfățișare, aspect /lat. aér/
aeráj s. n. - aerisire, introducerea aerului curat într-un spațiu izolat, închis /fr. aérage/
aero- - prefix folosit ca element de compunere a cuvintelor cu înțelesul „aer” /fr. aéro-/
aerób, -ă, adj. - care nu poate trăi fără oxigenul din aer /fr.

aérobe/
aerodinámic, -ă, adj. - conceputul astfel încât să întâmpine o rezistență cât mai mică din partea aerului /fr. aérodynamique/
aerodinámică s. f. - studiul care se ocupă cu mișcarea aerului, a gazelor și a corpurilor într-un mediu gazos /fr. aérodynamique/
aerolít, -ti, s. m. - corp de origine cosmică care cade pe pământ /fr. aérolithe; gr. aer=aer, lithos=piatră/
eronautică s. f. - tehnica de construire și pilotajii aeronavelor; știința care se ocupă cu navigația aeriană /fr. aéronautique/
aerosól, -i, s. m. - suspensie în aer sau într-un gaz a unor particule foarte mici dintr-un corp solid sau lichid /fr. aerosol/
afectá (-ez) vb. - I.1. a îndureră, a întrista, a mânni 2. a destina ceva unui scop precis. II.1. a se comporta altfel decât firesc, a se preface /fr. affecter; lat. affectare/
afectát, -ă, adj. - 1. mânnit, îndurerat 2. care se arată altfel decât este, prefăcut
afectiv, -ă, adj. - 1. privitor la sentimente 2. care denotă afecțune pentru cineva /fr. affectif/
afectiúne, -i, s. f. - 1. simpatie, dragoste pentru cineva. 2. boală a unui organ /fr. affection/
afferént, -ă, adj. - 1. care depinde sau decurge din ceva. 2. care se cuvine sau revine cuiva. /fr. afférent/
affillá (-ez) vb. - a se alătura, înscrie /fr. affilier/
afinitáte, -ăți, s. f. - 1. potrivire, asemănare, apropiere. 2. proprietate a unor substanțe de a intra ușor în combinații chimice cu altele /fr. affinité/
afirmá (afirm) vb. - 1. a declara

cu tărie 2. a se face cunoscut prin ceva /fr. affirmer, lat. affirmare/
affix, -e, s. n. - nume generic pentru sufixe, prefixe și infixe /fr. affixe/
aforísm, -e, s. n. - cugetare concisă, maximă /fr. aphorisme/
agasá (-ez) vb. - a enerva, a irita; a plăcisi cu insistențele /fr. agacer/
agitá (agit) vb. - 1. a (se) mișca repede, a se frâmânta. 2. a (se) răzvrăti; a (se) revoltă /fr. agiter/
agitátor, -oáre, -i, -oare, s. m. și f. - dispozitiv de amestec și soluțiilor chimice
aglomerá (-ez) vb. - a se aduna în număr mare; a se îngărmădi /fr. agglomérer/
agoníe s. f. - starea unei persoane bolnave, care precede moartea /fr. agonie/
agramát, -ă, adj. - 1. care face greșeli elementare de scriere și de vorbire, ignorant /gr. agrammatos/
agrár, -ă, adj. - care se referă la agricultură /lat. agrarius/
agravá (-ez) vb. - a (se) înrăutății /fr. agraver/
agréá (agreez) vb. - 1. a vedea cu ochi buni; a simpatiza. 2. a accepta un reprezentant diplomatic /fr. agréer/
agréabil, -ă, adj. - plăcut /fr. agréable/
agregá (pers. 3 agrégă) vb. - a se uni într-un tot /lat. aggregare/
agregát, -e, s. n. - 1. grup de mașini care lucrează împreună pentru realizarea unei anumite operații tehnice. 2. material mineral sau organic alcătuit din granule, fibre sau fâșii care intră în compozitia betoanelor, mortarelor sau a altor materiale aglomerate cu un liant /fr. agréga/
agremént, -e, s. n. - 1. placere,

distracție. 2. consumămant /fr. agrément/
agresiúne, -i, s. f. - atac neprovocat /fr. agression/
agresív, -ă, adj. - cu înclinație spre violență.
agnícol, -ă, adj. - care ține de agricultură /fr. agricole/
agricultúra, -i, s. f. - ramură a producției care urmărește cultivarea pământului și creșterea animalelor /lat. agricultura/
agro- - element de compunere a cuvintelor cu semnificația „agricol” sau „agricultură” /fr. agro-/
agronomíe s. f. - știință care studiază cultivarea sistematică a pământului /fr. agronomie/ gr. agros=câmp, nomos=lege/
agrotéhnică s. f. - știință care studiază menținerea și creșterea productivității pământului
áisberg, -uri, s. n. - bloc uriaș din gheăță care plutește în derivă, ghețar plutitor /engl. iceberg/
ajustá (-ez) vb. - a potrivii, adapta /fr. ajuster/
alabástru s. n. - varietate pură de ghips, de culoare albă sau de alte culori, cu aspect de marmură, străbătută de vîne transparente, fin granulat, compactă, folosită în sculptură, la confectionarea unor obiecte de ornament etc. /it. alabastro/
álamă, (2) álamuri, s. f. - 1. aliaj de cupru și zinc, galben-auriu. 2. (la pi.) obiecte din alamă
alambicá, -ă, adj. - întortocheat, greu de înțeles /din atambica/
alarmá (-ez) vb. - a da alarmă, a neliniști, a sperie /fr. alarmer/
alarmă, -e, s. f. - semnal prin care se anunță un pericol /fr. alarme/
álbum, -e, s. n. - 1. caiet dintr-o hârtie specială, în care se păstrează fotografii, ilustrații etc. 2. caiet în care se scriu

versuri, citate etc. /fr. album/
albumină, -e, s. f. - proteină macromoleculară termolabilă, solubilă în apă, în acizi, care, prin hidroliză, se descompune în aminoacizi, iar prin încălzire se coagulează /fr. albumine/
alcalin, -ă, adj. - care are o reacție bazică, albăstrind hârtia de turnosel și neutralizând acizii /fr. alcalin/

alcoól, (1) -i, s. m. (2) -uri, s. n. - 1. produs obținut prin înlocuirea unui atom de hidrogen din molecula unei hidrocarburi cu o grupă hidroxil; lichid incolor, cu miros și gust specific, obținut prin distilarea zahărului fermentat (pr. -co-ol) /fr. alcohol/
aldehidă, -e, s. f. (chim.) - compus organic obținut prin combinarea alcoolilor cu acizi /fr. aldéhyde/
aldfin, -ă (pl. -e) adj. și s. f. - caracter tipografic cu conturul mai gros decât cel obișnuit /it. alldino/

alegorie, -ii, s. f. - 1. exprimare a unei idei printr-o imagine, printr-un tablou etc. 2. (lit.) figură de stil alcătuită dintr-un sir de metafore, comparații și personificări, care sugerează noțiuni abstrakte prin mijloace concrete /gr. allegoria=a vorbi altfel/

aleluia - cântec de bucurie folosit la serviciile religioase din Vechiul Testament, expresie care s-a transmis și în cultul bisericii creștine cântându-se la liturghie înainte de citirea Evangheliei și la sfârșitul imnului „Heruvimilor” /din cuvântul ebraic aleluia=laudaț pe Domnul/

alerge, -ii, s. f. - stare de boală provocată de creșterea sensibilității organismului la administrarea unor medicamente, alimente etc. /fr.

allergie/

alfabetizare s. f. - acțiunea de învățare a scrisului și cîtitului
algebră s. f. - ramură a matematicii având ca obiect studiul operațiilor algebrice (aplicate asupra numerelor sau a simbolurilor literale ce substituie numerele), rezolvarea ecuațiilor și a sistemelor de ecuații, calculul de matrice, teoria structurilor s.a. /lat. algebra/

aliá (-ez) vb. - 1. a (se) uni cu un anumit scop. 2. a topi împreună diferite metale, rezultând un aliaj /fr. allier/

aliánță, -e, s. f. - 1. relație de asociere între state, stabilită pe baza unui tratat 2. colaborare stabilită între două grupuri sau mai multe grupuri sociale, în vederea realizării unui scop comun /fr. alliance/

alibî, -uri, s. n. - probă prin care se dovedește în fața justiției că în momentul săvârșirii faptei incriminate, persoana acuzată se afla în altă parte /lat. alibi = în altă parte/

aliená (-ez) vb. - a înstrăina, a trasmite cuiva un drept sau un lucru prin vânzare, cedare etc. /fr. aliéner, lat. alienare=a vinde/

alienát, -ă, -i, -e, s. m. și f. - bolnav mintal; dement, nebun /fr. aliené/

aliná (alín) vb. - a (se) potoli, a (se) liniști, a (se) domoli /lat. *allenare/

aliterație, -ii, s. f. - procedeu stilistic care constă din repetarea unui sunet sau a unui grup de sunete în două sau mai multe cuvinte care se succed într-o propoziție sau frază, cu scopul de a sugera mai bine o mișcare sau a crea o armonie imitativă /fr. allitération/

alizéu s. n. - vânt cu direcție constantă care suflă în tot timpul anului în regiunile tropicale, de la NE spre SV, în emisfera nordică, și de la SE spre NV, în emisfera sudică /fr. alizéz/

alocá (alóc) vb. - a destina sume de bani, materiale etc. într-un anumit scop /lat. allocare/

alocăție, -ii, s. f. - sumă acordată de stat pentru un anumit scop; ajutor de bani /fr. allocation/

alocuțiuñe, -i, s. f. - scurtă cuvântare ocazională (pr. -ti-uñ-) /fr. allocution/

alpacá s. f. - aliaj inoxidabil din nichel, cupru și zinc /germ. Alpaka/

alpîn, -ă, adj. - 1. care aparține munților Alpi ori regiunilor muntoase înalte, care se referă la acești munci ori la aceste regiuni, caracteristic acestor munci ori acestor regiuni; alpestru /fr. alpin/

alpinism s. n. - ramură sportivă care presupune ascensiunile în munci, mai ales escaladarea părțiilor greu accesibile ale acestora /fr. alpinisme/

alterá (-ez) vb. - 1. (despre materii) a se descompune, a se strica, a se denatura 2. a falsifica. 3. (despre sunete) a se schimba. /lat. alterare/

altercație, -ii, s. f. - schimb violent de invective /fr. altercation/

alterná (-ez) vb. - a ocupa pe rând aceleși poziții /fr. alterner/

alternativ, -e, s. f. - posibilitate de alegere între două sau mai multe situații /fr. alternative/

altimétru, -e, s. n. - instrument pentru măsurarea altitudinii /fr. altimètre/

altitudine, s. f. - înălțimea a unui punct de pe suprafața uscatului față de nivelul mării /fr. altitude/

altruism s. n. (antonim egoism) - înclinația de a se pune

dezinteresat în slujba altora /fr. altruisme; lat. alter=altul/

alúra s. f. - felul de a mișca al cuiva; infățisare /fr. allure/

aluviuñe, -i, s. f. - material format din nămol, nisip și pietriș, aduse de apele curgătoare /fr. alluvion/

alúzie, -ii, s. f. - cuvânt, expresie

sau propoziție prin care se

sugerează o idee, fără a o exprima direct /fr. allusion/

amalgám, -e, s. n. - 1. aliaj din

mercur și un alt metal. 2. (fig.) amestec de elemente fără legătură între ele /fr. amalgame/

amanét s.n. - obiect de valoare

care se depune ca garanție a plăti unei datorii, a îndepliniri unei obligații etc.; garanția pe care o reprezintă acest obiect; gaj. /tc. emanet, gr. amanáti/

amatór, -i, -oare, s. m. și f. - 1. neprofesionist 2. persoană căreia îi place ceva în mod deosebit. 3. persoană care efectuează o anumită activitate pentru propria plăcere 4. diletant /lat. amat/or/

amazonánă, -e, s. f. - 1. femeie aparținând unui trib războinic legendar, din care erau excluși bărbății. 2. călăreață /fr. amazone/

ambalá (-ez) vb. - 1. a împacheta 2. (despre mașini) a depăși turația obișnuită 3. (despre oameni) a se înflăcăra /fr. emballer/

ambarcăție, -ii, s. f. - mic vas plutitor cu vâslie, cu pânze sau cu motor /fr. embarcation/

ambasádă, -e, s. f. - reprezentanță diplomatică într-o țară străină /fr. ambassade/

ambiánță, -e, s. f. - ceea ce se află în jurul cuiva, a ceva, alcătuind lumea lor naturală, materială, socială sau morală; mediu, atmosferă, climat, cadru /fr. ambiance/

ambidéxtru, -ă, adj. - care se